

НАПРЯМ 1. НАЦІОНАЛЬНЕ ТА МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-405-7-1>

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УКРАЇНІ КРИЗЬ ПРИЗМУ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Бурбика В. О.

*кандидат юридичних наук,
Депутат Сумської міської ради
м. Суми, Україна*

Впродовж багатьох років Україна стикається зі складними викликами, пов'язаними зі збереженням суверенітету та забезпеченням безпеки на своїй території. Зокрема, останні події, пов'язані з повномасштабним вторгненням РФ, поклали перед правоохоронними органами надзвичайно важливі завдання та вимоги. У цьому контексті вирішальним стає аналіз ефективності діяльності правоохоронних структур, спрямований на визначення викликів, які ставляться перед ними у часи воєнного стану, а також на з'ясування можливостей і перспектив розвитку в умовах військового конфлікту.

Саме поняття «правоохоронний орган» немає єдиного визначення. Як слушно відзначає В.Я. Тацій, поняття «правоохоронні органи» є одним з найбільш невизначених у українському правознавстві, внутрішньо суперечливим і надмірним за обсягом. В загальному розумінні, до правоохоронних органів включають майже всі державні установи, які постійно або тимчасово здійснюють правоохоронні функції або займаються правоохоронною діяльністю. Залежно від конкретного характеру такої діяльності, науковці визначають до 80 органів, які можна вважати правоохоронними в нашій країні [1, с. 3].

Згідно Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23.12.1993 № 3781-ХІІ, правоохоронні органи – органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [2].

Враховуючи думки вчених та нормативно-правову базу, автор тлумачить поняття «правоохоронні органи» так: система державних та уповноважених державою громадських формувань, основною функцією яких є протидія та запобігання злочинності та іншими правопорушеннями.

Протягом останніх років відбувається процес реформування сфери правоохоронних органів України, який вплинув і на Міністерство внутрішніх справ (МВС). Це проявилось у прийнятті таких документів як:

- Концепція першочергових заходів щодо реформування системи Міністерства внутрішніх справ.

- Стратегія розвитку органів МВС на період до 2020 року, що затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 року № 1023-р (наразі цей документ є чинним) [3].

Також незначних змін зазнало і СБУ. Протягом періоду воєнного стану було внесено лише дві зміни до Закону України «Про Службу безпеки України». Перша зміна стосувалась пункту 21 статті 24 цього Закону, внаслідок якої на СБУ було покладено ще одне завдання, яке полягало в управлінні об'єктами державної власності, які перебувають у сфері її управління. Друга зміна стосувалась вже оновлення положень про засоби масової інформації за допомогою Закону України «Про медіа» [4]. До того ж, планується введення в дію змін до Закону України «Про забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією» [5] від 29.06.2024 року. Всі ці зміни передбачають розширення завдань СБУ, зокрема здійснення попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів технологічного тероризму. Крім того, вони спрямовані на запобігання терористичним актам, які використовують небезпечні хімічні речовини, диверсіям у суб'єктів господарювання хімічної промисловості та на об'єктах критичної інфраструктури.

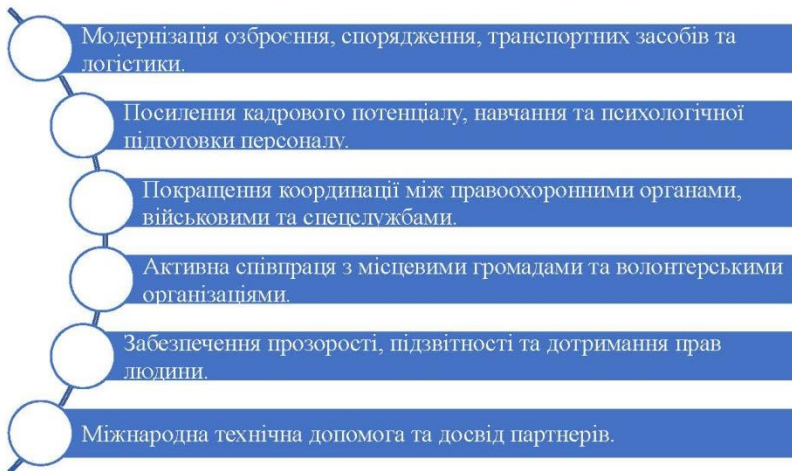
Тож, зі введенням воєнного стану правоохоронні органи зіштовхнулись з низкою викликів (табл. 1).

Тож, незважаючи на виклики, перед правоохоронними органами відкриваються певні перспективи (рис. 1).

**Деякі виклики перед правоохоронними органами України
під час воєнного стану**

№ з/п	Виклик	Причина
1	Забезпечення безпеки громадян	Загострення ситуації відкриває широкі можливості для різноманітних злочинів, включаючи тероризм, збройні напади та інші злочини, що загрожують життю та безпеці громадян.
2	Збереження територіальної цілісності	Військові дії можуть призвести до порушень територіальної цілісності країни та окупації її частин. Правоохоронним органам доводиться діяти в умовах конфлікту, забезпечуючи законність та захист території.
3	Боротьба з організованою злочинністю та корупцією	Через те, що війна часто підштовхує злочинні елементи до активізації, що ускладнює завдання правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинністю та корупцією.

Створено автором



**Рис. 1. Перспективи розвитку задля посилення ефективності
правоохоронних органів України в умовах воєнного стану**

Створено автором

Війна стала випробуванням для правоохоронних органів України, але водночас є поштовхом до реформ та міжнародної підтримки задля формування сучасної, професійної та ефективної системи охорони правопорядку. Отже, ефективність правоохоронних органів в Україні в умовах війни з РФ є ключовою для забезпечення безпеки та правопорядку в країні. Виклики, які ставляться перед ними, потребують системних реформ, підвищення кваліфікації кадрів та використання інноваційних підходів. Лише в рамках цих заходів можливе забезпечення стабільності та безпеки громадян України в умовах війни.

Література:

1. Тацій В. Поняття та система правоохоронних органів: у контексті системних змін до Конституції України. *Загальні проблеми правової науки*. 2012. № 4. С. 3–17.

2. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text>

3. Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 15.11.2017 р. № 1023-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-p#Text>

4. Про медіа : Закон України від 13.12.2022 р. № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

5. Про забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією : Закон України від 01.12.2022 р. № 2804-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2804-20#Text>